

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

С Т А Н О В И Щ Е

на

МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

по

Конституционно дело N 18 от 1997 г.

**ОТНОСНО: искането на главния прокурор на Република България
за установяване противоконституционността на
чл. 47в от Закона за пенсиите**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Искането за установяване противоконституционността на разпоредбата на чл. 47в от Закона за пенсиите /обн., ДВ, бр. 52 от 1992 г., изм., бр. 22 от 1996 год./ е повдигнато от главния прокурор на Република България.

С определение от 9 декември 1997 г. по конституционно дело N 18 от 1997 г. Конституционният съд е допуснал искането за разглеждане по същество и е конституирал Министерския съвет като заинтересувана страна по делото с възможност да изрази становището си по него.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

В искането на главния прокурор на Република България се твърди, че нормата на чл. 47в от Закона за пенсиите противоречи на чл. 51, ал. 1 и на чл. 57, ал. 1 от Конституцията на Република България, който прогласява основните права на гражданите за неотменими.

С оглед на дадената ни с определението възможност изразяваме следното становище:

Считаме, че предявеното искане спрямо чл. 47в от Закона за пенсиите относно противоконституционността му е неоснователно по следните съображения :

1. С чл. 51, ал. 1 от Конституцията на Република България е прогласено „правото на гражданите на обществено осигуряване и социално подпомагане“.

Посочената конституционна разпоредба не предопределя каквито и да било качествени и количествени параметри на прогласените права. Тя не определя основанията за възникването им, видовете осигурителни права, условията за достъп до социалното осигуряване, размера на осигурителните престации, нито източниците за тяхното финансиране, поради което считаме, че установените в чл. 47в от Закона за пенсиите условно ограничителни критерии по същество не биха могли да й бъдат противопоставени.

2. Редът и условията за осъществяване на основните конституционни права на гражданите се определят със закони. В областта на социалното осигуряване това са Закона за фонд "Обществено осигуряване", Кодекса на труда от 1951 г. - Дял III „Държавно обществено осигуряване“, Закона за пенсиите и Указа за насърчаване на раждаемостта.

Съгласно действащото у нас осигурително законодателство, социалното осигуряване включва освен правото на пенсия и правото на покриване с осигурителни престации на медицинските грижи при болест, трудова злополука и професионално заболяване, майчинство, безработица, инвалидност, старост и смърт.

Това са в същност и деветте отрасли на общественото осигуряване, според **Конвенция N 102 на МОТ за минималните норми на социално осигуряване**. Това са и най-важните осигурителни рискове срещу които държавата трябва да организира социалната защита и осигуряването на гражданите, както и правото им на съответни осигурителни плащания като: паричното обезщетение за временна нетрудоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете, при трудоустрояване поради временно намалена нетрудоспособност, както и на парични помощи за: издръжка на деца, при раждане на дете, временна трудова незаемост, инвалидност поради общо заболяване, подпомагане на семейството при смърт на осигурени лица, ползването на профилакториуми, ползване на диетично хранене, както и пенсии за старост, общо заболяване, трудова злополука, наследствени пенсии, за особени заслуги, военно и гражданско инвалидни, социални пенсии за старост, социални пенсии за инвалидност и др.

Изплащането на всички тези значителни по обем и многообразни по вид осигурителни престации се извършва съобразно постъпленията във фонд

„Обществено осигуряване“, който е отделен от Държавния бюджет съгласно чл. 3 от Закона за фонд „Обществено осигуряване“.

Постъпленията във фонда се определят ежегодно със Закона за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“ и се финансират от вноски на работодателите, от работниците и служителите, от самонаетите лица, както и с трансфери от Републиканския бюджет. Методът на финансиране е разходно-покривен, тоест размерът на вноската се определя въз основа на разчети така, че очакваните приходи от вноски за 1 година да са достатъчни да покрият разходите на системата на социално осигуряване през цялата година.

Изплащанията за пенсиите се извършват от общите на всички осигурени лица средства, тоест от осигурителните средства за останалите трудоспособни граждани, независимо от това дали те са за сметка на работодателя или на осигуреното лице. Това налага да се възприеме такъв законодателен подход, при който плащанията да се осъществяват до определен размер, в зависимост от финансовите възможности на фонда, като едновременно с това се гарантират и минималните размери на осигурителните плащания, като се държи сметка за възприетите принципи на задължителност и взаимност на осигуряването и на принципа за социална справедливост при разпределението.

Именно поради това въведените с чл. 47в от Закона за пенсиите ограничения имат своето основание - и то е във връзка с фондовата организация на общественото осигуряване, с възприетите принципи на разпределение на постъпващите във фонда средства, както и със социално-гаранционната функция на пенсиите, обуславяща въвеждането на максимални и минимални граници на техния размер.

Впрочем подобно законодателно решение се е утвърдило в осигурителната практика - така например в **Закона за закрила при безработица и насърчаване на заетостта /ДВ, бр. 120 от 1997г./**, в сила от 1 януари 1998 г. за размера на изплащаните обезщетения при безработица също са въведени минимални и максимални граници / не по-малко от 80 на сто и не повече от 150 на сто от минималната работна заплата, установена за страната /. Минимални и максимални граници са въведени и при определянето и на другите парични обезщетения по ДОО - при болест, при трудоустрояване, при определяне на основния размер на пенсиите - като процент от заплата

за изчисления от пенсионера базисен период. Съществуват ограничения също така още на входа на системата социално осигуряване при определянето на минимален и максимален осигурителен доход за провеждането на осигуряването на лицата, упражняващи свободни професии или търговия и др. / не по-малко от 1 минимална работна заплата и не повече от 8-кратния й размер/.

3. Ако се възприеме тезата на главния прокурор за отмяна на ограниченията в плащанията в социалното осигуряване това би означавало възприемането на законодателни решения за отпадането на всички гаранции при изплащане на минималните размери на пенсиите, на обезщетенията, и на помощите по ДОО. Това ще наруши основни принципи в осигуряването и ще противопостави участниците в него, както и ще доведе до накърняване на други техни основни права и интереси, а именно: правото на особена закрила на държавата и обществото за децата - чл. 47, ал. 4 от Конституцията, за жената майка - чл. 47, ал. 2, правото на особена закрила на държавата за старите хора и лицата с психически и физически увреждания - чл. 51, ал. 4 от Конституцията и др.

Следва да се има предвид, че основният закон допуска ограниченото упражняване на отделни права на гражданите / каквото е и правото на пенсия като вид обществено осигуряване/ в чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България, когато това води до накърняване на други права и интереси на гражданите - в конкретния случай правата на другите участници в осигуряването.

Последиците от отмяната на чл. 47в от Закона за пенсиите биха довели до увеличаване на бюджетните разходи, до постигането на значително високи размери на осигурителните вноски със съпътстващ вреден ефект върху пазара на труда и към постигането на минимален размер на осигурителните плащания за гражданите поради ограничените ресурси за социална защита.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Предвид на гореизложеното считаме, че искането на главния прокурор за установяване протовоконституционност на нормата на чл. 47в от Закона за пенсиите е неоснователно и не следва да бъде уважено.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

